

Landstinget Sörmlands riktlinje för anmälan om att ett barn/ungdom (0-18 år) far illa, eller misstänkts fara illa

Antagen av Landstingsstyrelsen dnr: LS-LED08-357

**SVÅRT ATT SE –
ANSVAR ATT HANDLA!**

Verksamheternas ansvar

Utifrån nedanstående riktlinje är det varje förvaltnings/verksamhetschefs, enhets och 1:a linjeförvaltningschefs ansvar att förhålla sig till och verkställa nedan beskrivna åtgärder.

→ Att vid varje klinik/vårdcentral/tandvårdsmottagning/institution och övriga verksamheter, som direkt eller indirekt möter barn och deras familjer, utarbeta en verksamhetsanpassad rutin för hur anställda ska agera och få stöd enligt "Anmälningsskyldigheten", Socialtjänstlagen 14 kap.

→ I syfte att samordna och effektivisera myndigheters/verksamheters insatser vid misstänkt barnmisshandel/sexuella övergrepp ska verksamheter, där upptäckt och insatser sker, tillse att det finns lokala och aktuella handlingsplaner för samverkan.

→ Att vid alla landstingets förvaltningar/verksamheter ska det, på relevant nivå, utses en namngiven funktion med ansvar att uppdatera verksamhetens rutiner, delta i utbildningar och initiera fortbildning vid behov. Landstingets Barnrättspiloter är en funktion som med fördel kan användas i detta sammanhang.

Socialtjänstlagen 14 kap. Anmälan om missförhållanden

1 § Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Sådan anmälningsskyldighet gäller också dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och unga eller annan yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. För familjerådgivning gäller i stället vad som sägs i tredje stycket.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i andra stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av skydd.

När görs en anmälan?

- Anmälan görs då misstanke finns om att barnet/ungdomen är i behov av hjälp, stöd eller omedelbart skydd för att tillgodose barnets/den ungas hälsa och utveckling.
- Rådfrågning till socialtjänsten kan alltid föregå en anmälan. Det är viktigt att du då inte nämner barnets/familjens namn. Du behöver inte ha ”bevis” för din oro/misstanke, för att efter en konsultation gå vidare med en anmälan. (Se blankett ”Råd inför konsultation med socialtjänsten”)
- Föräldrar kan alltid uppmanas att själva, eller med stöd av er, ta kontakt med socialtjänsten för att ansöka om stöd och hjälp. Denna åtgärd får dock inte ersätta anmälningsplikten.
- Även om det som uppmärksammats är svårbedömt och obestyrt är det inte vår sak att avgöra om det är ett ärende för socialtjänsten. Utredningsansvaret har socialtjänsten.
- Anmälan ska göras genast
- Det är alltid barnets behov som är utgångspunkt för om anmälan skall göras eller inte och inte hänsynen till föräldrarna eller den egna verksamheten.
- Att ett barn eller en ungdom är intagen på sjukhus, eller föremål för insatser från t.ex. BUP, och inte utsatt för någon omedelbar fara, utgör inget skäl för att låta bli att anmäla.
- Om du upplever att barnets/den ungas situation och behov kvarstår över en längre tid, och du är osäker på om stöd och hjälp har getts från socialtjänsten, kan och ska en ny anmälan göras.

Hur görs en anmälan?

- I ett akut skede kan anmälan göras muntligt till socialtjänsten. Muntlig anmälan kompletteras snarast med skriftlig information till berörd socialtjänst.
- Skriftlig anmälan ska ske via brev. Vid brådskande fall kan uppgifterna faxas.
- Den skriftliga anmälan skickas till socialtjänsten i barnets/den unges hemkommun. Använd landstingets blankett för anmälan. (Se blankett ”Anmälan om barn och unga som far illa”)
- I samband med anmälan informeras föräldrarna/vårdnadshavarna. **OBS! Vid misstanke om brott såsom sexuella övergrepp eller misshandel kontaktas inte förälder/vårdnadshavare av anmälaren utan av socialtjänsten och /eller polisen**
- Under icke kontorstid kontaktas socialjouren via 112 om ärendet är akut.

Vem gör anmälan?

- All anställd personal samt valda ledamöter som får kännedom om misstanke att ett barn far illa har skyldighet att anmäla till barnets/den ungas hemkommun.
- På varje arbetsplats ska det finnas rutiner för vem som undertecknar en anmälan. Detta till stöd för personal som misstänker att ett barn/ungdom far illa. Lämpligt kan t.ex. vara att l.a linjeförstare, sektionschefen eller patientsansvarig läkare stöttar anmälaren genom sådan underskrift.

Vad ska anmälas?

Önskvärd information i en anmälan;

- Barnets/den ungas namn, adress, ålder/personnummer. Gärna telefonnummer till föräldrar.
- Anledning till anmälan. Beskriv de iakttagelser och den oro som finns runt barnet. (T.ex. vilka av barnets behov som misstänks försummas, misstanke om fysiskt, psykiskt våld, övergrepp, kränkningar. Vad visade barnet för beteende, känslor, vad har barnets sagt mm)
- Hur länge har oron funnits? När och i vilket sammanhang gjordes iakttagelserna?
- Vilka eventuellt negativa konsekvenser kan du se för barnet på lång och på kort sikt, utifrån dina iakttagelser?
- Finns det akut fara för barnet?
- Känner vårdnadshavaren till att anmälan görs? Hur är deras inställning?
- Känner barnet/den unge till att anmälan görs? Hur är dennes inställning?
- Namn och kontaktuppgifter till den som lämnat anmälan (befattning, telefonnummer, adress, lämpligast tid att nå dig/ansvarig chef)

Du kan med fördel använda den förtryckta blanketten på Insidan!

Vad händer när anmälan är gjord?

Fortsatt stöd till barnet /ungdomen

- När en anmälan gjorts är det viktigt att fortsätta stödja och uppmärksamma barnet/den unga och dess familj. Finns det redan pågående insatser bör dessa fortsätta.

Information och dokumentation

- Den anställdes/verksamhetens anmälan, och de iakttagelser som lett fram till den samma, ska dokumenteras i sekretesskyddad journal eller likvärdigt system.
- Även i verksamhet som inte dagligen berörs av sekretess, ska anmälan dokumenteras och förvaras enligt sekretesslagen.
- Andra som möter barnet/den unga i t.ex. vårdteam, samverkansparter mm, bör informeras om att anmälan gjorts om detta behövs för fortsatt och nödvändig vård/ behandling.
- Ny information ska utan dröjsmål lämnas till socialtjänsten.

Stöd till anmälaren

- Vid varje verksamhet ska det finnas rutiner för hur den anställda som upplever oro för ett barn/en ungdom ges stöd.
- När anmälan är gjord ska den anställda erbjudas stöd/ handledning.

Socialtjänstens roll och återkoppling

- Då en anmälan inkommer till socialtjänsten ska utredning inledas utan dröjsmål, om det inte uppenbart går att avskryva den anmälda misstanken. Utredningen ska genomföras skyndsamt och inom 4 månader.
- Under utredningen har socialtjänsten att ta ställning till om barnet/ungdomen har behov av skydd och/eller hjälp. Samt om eventuella förslag på insatser kan ges på frivillig väg och/eller i överenskommelse med föräldrarna.
- Det är önskvärt att socialtjänsten återkopplar till anmälaren att anmälan mottagits, att utredning inleds eller ej, vem som handlägger ärendet, samt hur ni kan komma i kontakt med densamme.
- Det är oftast bra om anmälände personal finns med vid socialtjänstens träff med berörd familj, för att kunna redogöra för den oro man upplevt och de iakttagelser som föranlett anmälan. Detta är viktigt för att få ett så gott samarbetsklimat som möjligt runt barnet/den unga. (Mer om samverkan se dokumentet ”Kunskapsunderlag”)
- Familjen och barnet har rätt till strikt sekretesskydd från socialtjänsten. Socialtjänstens möjligheter att återrapportera om vad som sker efter anmälan och under utredning är därför begränsade. Samtycke från familjen ger dock alltid möjlighet till samverkan och många familjer samtycker om argumentet är att samarbete gynnar deras barn.
- Om föräldrarna inte samtycker till den vård/de insatser som socialtjänsten föreslår, görs ett övervägande om tvångsvård med stöd av LVU (lagen om vård av unga) är tillämplig.

För mer information och kunskap

Landstinget Sörmlands Kunskapsunderlag och blanketter på Insidan

Socialstyrelsens skrift ”Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn”, art.nr. 2004-101-1

Landstingets jurist anna.klippmark@dll.se

Landstingets strateg för barnrättsfrågor monica.g.wallin@dll.se